

Vestnik

INDUSTRIJA POHIŠTVA „STOL“ KAMNIK

Številka 6 - 7

Duplica, oktober-november 1965

Leto VI

VSEBINA: OB "DNEVU REPUBLIKE"

POSLOVANJE PODJETJA V PRVIH 9. MESECIH

MLADINSKA KONFERENCA NA DUPLICI

OGLED AVSTRIJSKIH ŽAGARSKIH PODJETIJ

MESTO DELOVNEGA VARSTVA V NOVI ZAKONODAJI

LETNI DOPUSTI PRIHODNJE LETO

PISMO IZPOD KONGBAČENA

Vestnik izdaja Industrija pohištva "Stol" Kamnik. Urejuje uredniški odbor. Tisk SOB Kamnik.

OB "DNEVU REPUBLIKE"

Letos mineva 22 let od zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ-a v Jajcu. Na tem zasedanju so bili položeni temelji naše nove Jugoslavije.

Razvojna pod od 29. novembra 1943 do danes je bila izredno dinamična, polna novitet v izgradnji socializma.

Mlada država je v tem kratkem času dokazala sposobnost življenja, v mednarodnem svetu pa uživa ugled, ki si ga je priborila v revolucionarnem boju med vojno, kakor tudi v povojni graditvi.

Delovni ljudje uresničujejo preko samoupravljanja cilje, ki so si jih postavili ter z neposrednim upravljanjem gradijo pogoje za lepše in boljše življenje.

Kot eden izmed garancij za našo lepo bodočnost je brez dvoma gospodarska reforma, katere rezultati so iz dneva v dan vse vidnejši.

Ob praznovanju "Dneva republike" smo ponosni na dosežke naše socialistične države, ponosni smo, da smo državljani države, ki s svojimi lastnimi silami stopa v socializem - v boljše življenje.

Uredništvo

OB "DNEVU REPUBLIKE" ŽELIMO VSEM DELOVNIM LJUDEM V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI ČIMVEČ USPEHOV IN ČIM USPEŠNEJŠE DELO V PRIHODNJOSTI.

Delavski svet podjetja
Upravni odbor podjetja
Uprava podjetja

POSLOVANJE PODJETJA V PRVIH 9 MESECIH

Struktura osnovnih sredstev se od polletnega poslovanja do danes ni bistveno spremenila. Nastopilo je delno zmanjšanje po ukinitvi PE 9 in prenosa dela sredstev na Rudnik kaolina.

Investicijska vlaganja so v tem obdobju znašala 43 milijonov din, v glavnem za dokončanje že začelih del, od tega pa je bilo vloženo v stanovanjsko gradnjo 19,6 milijonov din.

Stroški vzdrževanja so narasli na 107 milijonov din, znatno pa so se povečali tudi stroški tekočega vzdrževanja, predvsem zaradi velikega obsega remontnih del v času kolektivnega dopusta.

Vprašanje obratnih sredstev je postalo še bolj zaskrbljujoče. Cene so se povišale pri nabavi bolj kakor pri prodaji naših izdelkov. Tako potrebujemo še več denarja, da lahko kupujemo isto količino dražjih reprodukcijskih materialov.

Zaloge vseh materialov, polizdelkov in izdelkov ter terjatev znašajo na dan 30. septembra t.l. 1.737,5 milijonov din. V zvezi s tem porastom je treba izvršiti določene ukrepe in sicer:

- pregledati zaloge materialov ter odprodati odvišne in nepotrebne materiale,
- pregledati vse vrste polizdelkov ter iste kompletirati v finalne izdelke ali pa odprodati,
- pregledati mirujoče izdelke in iste odprodati,
- izvršiti že sprejete sklepe o pogojih plačevanja domačih in tujih kupcev.

Številčni podatki o proizvodnji v tričetrtletju 1965 so sledeči:

Polizdelki:

žagan les 12.510 m³, furnir 1.517 m³, panelke 509 m³, vezane plošče 1.708 m³, zaboji 663 m³.

Izdelki:

pisarniško pohištvo 8.787 kom, upognjeno pohištvo 47.504 kom,
mizarsko pohištvo 369.418 kom ter ostali izdelki 51.062 kom.

Upognjeno pohištvo beleži še nadaljnji nezadržan padec, enako kakor že vsa zadnja leta. Vrednostno se pa letos čuti rahlo povečanje vrednosti posameznega kosa. Pri nekompletnem manjšem pohištvu - mizarskih stoli obstoja znižanje proizvodnje predvsem zaradi padca v juliju delno tudi v avgustu. Del stolov je sicer prikazan pod ostalimi izdelki, kar pa sicer samo še poostruje vprašanje celotne proizvodnje izdelkov. Po podatkih IBM je to vrednostno v razmerju 100 proti 103,8 kar pomeni porast nekako za 4 %.

Stroški proizvodnje so v drugem polletju kljub gospodarski reformi rastle nekoliko zmerneje v primerjavi s prvim polletjem. Delni vzrok je zmanjšanje predelave hlodovine poleti in pa kolektivni dopust.

Toda kljub temu znaša porast napram lanskemu 3/4 letu le za 15,2 %, niso pa tu upoštevane še razlike v ceni, nastale ob reformi.

Še vedno rastejo stroški popravil, posebno velik je porast za časa kolektivnega dopusta. Opozarja nas ponovno na nujnost vzdrževanja strojev in opreme skozi vsak dan leta, da bi se tako izognili dragim in zamudnim velikim delom.

Storilnost dela je na nivoju polletja. Napram lanskem tričetrtletju pa se je dvignila le za 4 %. Če ta skromni procent primerjamo z našimi željami in potrebami po dvigu osebnih dohodkov med že dvignjenih 11 % vidimo, da smo precej praznih rok in da se bomo morali temeljito potruditi tudi na polju storilnosti dela, da si te možnosti pridobimo.

Doseganje norm ostaja že skozi mesece na isti višini 115,4 % in je enako kot v polletju.

Povprečje osebnih dohodkov za tričetrtletje znaša 52.347.- din, kar nas postavlja na predzadnje mesto v občini. Kljub temu pa vidimo, da 75,7 % vseh zaposlenih zasluži od 40 - 80.000.- dinarjev mesečno in le 5 % od 30 - 40.000.- dinarjev.

Plan prodaje - celotnega dohodka, ki znaša za leto 1965 3.164 milijonov din smo dosegli z 68,5 % oz. 2.107 milijonov dinarjev.

Delež prodaje na inozemskih trgih se je napram polletju rahlo popravil in znaša 55,7 % (lani 59,4 %). Prodaja izdelkov na domačem trgu je pa skoraj popolnoma enaka lanski. Nihajo le storitve, prodaja polizdelkov itd.

Plan izvoza, ki je postavljen s 1,296.476 \$ smo v tričetrtletju 1965 dosegli 72,6 % oziroma 941.537 \$. Pod planom smo za 2,4 %, (približno enotedenski izvoz) vendar obstoja upravičeno pričakovanje, da bomo plan dosegli. V letošnjem izvozu so samo finalni izdelki, dočim je bilo lani tudi 3,5 % žaganega lesa. Po deležu izvoza je prva še vedno Anglija s 40,5 %, druga je USA s 30,5 %, tretja je ZR Nemčija s 12 %. Te tri države tvorijo skupaj 83 % našega izvoza. Preostalih 17 % odpade na Holandijo, Francijo, Švico in ostale.

Ugotovitev uspeha podjetja po obračunu za 9 mesecev je naslednja:

Fakturirana realizacija (brez zač.stanja 1/1-1965/64 v ooo din)

	<u>3/4 1. 1964</u>	<u>1/2 1. 1965</u>	<u>3/4 1. 1965</u>
Celotni dohodek	2,065.788	1,467.572	2,167.058
Poslovni stroški	1,160.661	862.510	1,267.196
Dohodek	905.127	605.062	899.862
Osebni dohodki	650.043	530.996	799.511
Za sklade	255.083	74.066	100.351

Če pogledamo samo celotni dohodek - vrednost prodanega blaga, ki ga je podjetje dobilo plačanega (1.845 milj.), takoj vidimo, da je za čez 300 milijonov neplačanih dobav.

Drugo, kar nas lahko rečemo nemilo zbode v oči, pa je mali ostanek za sklade v letošnjem tričetrtletju napram lanskemu. Za vse sklade in obveznosti ni ostalo več kakor 8 % letnih osebnih dohodkov. Z drugimi besedami, če bi lahko zanemarili vse obveznosti za vračila kreditov, vplačila itd. nam ne bi ostalo več kot toliko, da bi osebne dohodke povečali za 8 %. Tako stanje je resno in nas vse opozarja na zahteve, ki jih ima sedanji gospodarski položaj podjetja do vsega kolektiva. Varčevanje in zopet varčevanje pri materialih, težnja za pametnim izkoriščanjem vsakega kosa lesa, zmanjševanje izmeta na minimum, pa še delovna disciplina, ki bo primerna ugledu, ki ga uživa "Stol" v državi in izven nje. Vse to naj bi bila načela po katerih naj bi delal vsak član kolektiva, da bi nam bilo čimprej in vedno boljše.

F. V.

MLADINSKA KONFERENCA NA DUPLICI

V zadnji številki "Vestnika" je bil pod tem naslovom objavljen krajši članek v katerem pisec članka seznanja bralce "Vestnika", da je bila za soboto 11. septembra sklicana konferenca Mladinskega aktiva "Stol", ki pa je zaradi skromne udeležbe domače mladine odpadla. V članku je postavljeno tudi vprašanje kaj mladina v podjetju sploh dela, kakšen je plan dela organizacije in želja, da vodstvo mladinske organizacije objavi svoj program dela v naslednji številki "Vestnika".

Vsekakor ni moč zanikati, da je konferenca zaradi premajhne udeležbe mladine odpadla, kar res ne more biti v ponos mladim članom našega kolektiva. Vendar leži precejšen del krivde za ta neuspeh na samem vodstvu Mladinske organizacije. Kajti konferenca je bila organizacijsko zelo na hitro in slabo pripravljena, mladinci in mladinke pa zato površno obveščeni, da konferenca sploh bo.

Konferenca je bila prestavljena na naslednjo soboto, vendar je kljub temu, da se je ob uri, ki je bila določena za pričetek, zbralo v Kulturnem domu precejšnje število mladih, spet odpadla.

Tokrat zaradi tega, ker je dosedanji predsednik aktiva samovoljno zapustil danpred konferenco kolektiv.

Tako je mladinska organizacija v tovarni postala predmet zanimanja vseh tistih, ki bi morali že doslej, če ne že iz osebnega zanimanja pa vsaj zaradi službenih dolžnosti, spremljati njeno delovanje. Dejanje tov. predsednika je povzročilo, da so nekateri člani kolektiva dajali na račun Mladinske organizacije neumestne pripombe.

Ker je ob pogojih, ki so nastali po vseh teh dogodkih, bilo onemogočeno vsako količkaj uspešno delo mladine v podjetju, je sekretariat aktiva sklical 22/10-1965 ob 17. uri tokrat že tretjo konferenco. Le-te so se poleg 21. članov organizacije udeležili še predstavniki Občinskega komiteja ZMS Kamnik - Jože GORJAN, predstavniki podjetja: glavni direktor Rudi KREMESEC, predsednik delavskega sveta Boris BAVČAR, sekretar ZK Maks ŠTEBE, predsednik sindikalne podružnice Viktor KOS ter predstavniki Mladinskega aktiva "Brest" Cerknica, "Sava" Kranj in "Svit" Kamnik. Čeprav si je sekretariat organizacijsko zelo prizadeval, da bi konferenca čimbolje uspela, je glede udeležbe razvidno, da mu to ni v celoti uspelo, pa četudi je bila o konferenci pravočasno informirana vsa mladina v podjetju.

Referat in sekretarsko poročilo je prebral tov. Anton TREBUŠAK.

Iz sekretarskega poročila je bilo razvidno, da mladina v letošnji mandatni dobi vseeno ni tako malo delala kot kažejo trenutna dogajanja. Aktiv je ob 60-letnici organiziral več športnih tekmovanj med vrstami ostalih tovarniških aktivov v naši komuni. V počastitev "Tedna mladosti" je bila organizirana oddaja "Pokaži kaj znaš", ki je dobro uspela, kljub manjšim napakam. Aktiv je organiziral eno ekskurzijo. Člani aktiva pa so sodelovali tudi v Titovi štafeti.

Vseeno pa se delo aktiva v letošnji mandatni dobine more primerjati z delom v preteklem letu, ko je aktiv zasedel po oceni občinskega komiteja v skupni uvrstitvi tretje mesto in obenem prvo mesto med tovarniškimi aktivi v kamniški občini. Kot že več let nazaj, je za samo delo aktiva zelo pereča kadrovska problematika. Vse premalo je aktivnih in sposobnih mladih, ki bi lahko aktiv vodili res uspešno. V kolektivu je dejansko zaposlenih 400 mladincev in mladink, od teh pa jih več kot polovico lahko odšttejemo za vsako delovanje v aktivu in sicer zaradi osebnih razlogov, ker jih je pač že večina poročenih ali pa imajo druge probleme. Le-ti za delo v aktivu sploh ne kažejo zanimanja, ali pa ne želijo sodelovati. Ostali del mladine, ki bi se jo dalo pritegniti k delu pa se vozi na delo z avtobusi, tako, da tudi tisti, ki bi radi sodelovali, tega vedno ne morejo.

Konferenca sama je glede na takšno situacijo, še kar dobro uspela. Razprava je bila precej pestra, mogoče tudi zaradi navzočnosti predstavnikov podjetja, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, ki so v razpravi dejansko največ sodelovali. Kolikor se spominjam nazaj, ni bila konferenca še nobeno leto tako obiskana od predstavnikov uprave podjetja in drugih organizacij, kot letošnja.

Povdarjeno je bilo, da je prva naloga Mladinske organizacije v bodoče, da med svojimi člani vzbudi čim več zanimanja za samoizobraževanje, da bodo mladi sposobni in z zanimanjem spremljali delo samoupravnih organov in s tem pridobili znanje, da bodo lažje tudi sami aktivno posegali v ta dogajanja. Aktiv naj bi več sodeloval z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v podjetju.

Zanimiv je podatek, da od vseh mladih komunistov, v aktivu sodeluje samo eden in mislim, da je jasno zakaj nam primanjkuje sposobnega kadra, ker ostali pač sploh niso zainteresirani za delo. Predlagano je bilo, naj vodstva aktiva skupno z Izobraževalnim centrom organizira več predavanj za mlade.

Izvoljen je bil nov 17-članski sekretariat, ki bo imel v novi mandatni dobi dovolj dela, če bo hotel da spravi aktiv zopet na trdne noge. Upam, da bo sekretariat zaupanje aktiva opravičil in da se v bodoče ne bodo več dogajale podobne stvari kot doslej. Sekretariat je na svoji prvi seji izvolil izmed sebe ožje vodstvo aktiva in sicer: za predsednika Toneta TREBUŠAKA, za sekretarja Beniko URŠIČ in za blagajničarko Ančko JEGLIČ. Prav tako so izvolili več referentov za posamezna področja dela.

Prva naloga, ki si jo je zadal sekretariat je, da se pobere članarina in tako ugotovi sploh dejansko stanje članov, kar je nujna osnova za nadaljnje delo. Člani aktiva so izvedli tudi že prvi delovni akciji in sicer za Dan mrtvih so očistili gredico pred spominsko ploščo padlim, druga skupina pa je na Veliki planini znosila drva v kočo.

Predstavniki ostalih aktivov so na konferenci izrazili željo, da bi čimveč sodelovali. Tako namerava aktiv organizirati v kratkem ekskurzijo v tovarno "Brest" Cerknica, kjer bi si ogledali tovarno in se pomerili v šahu, streljanju in namiznem tenisu, istočasno pa bi organizirali skupno z mladino iz Cerknice kulturni večer, kjer bi nastopila folklorna skupina iz Duplice.

Upajmo, da bo aktiv mladine v "Stolu" zopet zaživel in tako izpolnil nalogo, ki mu kot organizacija mladih pripada.

A. L.

OGLED AVSTRIJSKIH ŽAGARSKIH PODJETIJ

V teku zadnjih let je bila v večini avstrijskih žagarskih podjetij izvedena temeljita rekonstrukcija in modernizacija. Po tej rekonstrukciji so ta podjetja dosegla izredne uspehe pri zniževanju porabe časa za predelavo 1 m³ hlodovine v žagan les.

TŠŠ iz Ljubljane je v sodelovanju z firmo LIPOWSKY z Dunaja, organizirala ogled nekaterih rekonstruiranih podjetij, katerega sem se po sklepu upravnega odbora podjetja udeležil in tu podajam nekaj vtisov.

Najprej smo v Železni Kaplji obiskali žago "GEORG THURN", ki ima montiran polnojarmenik firme "Esterer" 710 in ostale pomožne stroje oziroma naprave. Žaga letno cca 17.000 m³ iglavcev v eni izmeni. Skupno ima zaposlenih 17 ljudi in porabi za 1 m³ hlodovine 1,76 ure. Obrat je od razkladanja hlodov do odpreme žaganega lesa popolnoma mehaniziran. Žagan les transportirajo in zlagajo s čel-

nim viličarjem švedske znamke LMV, ki je zelo okreten ter dvigne 6,8 t in zlaga kope do 7 m višine.

V St. Veitu smo si ogledali žago "FELTRINELLI", ki ima montirana dva polnojarmenika in "Brento". Žaga letno cca 25.000 m³ hlodovine in ima skupno zaposlenih 60 delavcev. Skladišče hlodovine in žaga sta zelo moderno urejena, dočim se ves transport žaganega lesa opravlja še z vagoneti. Tudi skladanje v kope in podiranje kop je ročno. Za obdelave gradbenega lesa imajo posebno vertikalno poravnalko, na kateri s pomočjo vozička tanjši okrogel les z vseh štirih strani poskobljajo na zaželjeno dimenzijo.

Žaga "SCHWARZENBERG" v Unzmarktu, je razen skladišča žaganega lesa najbolj mehanizirana in moderna. Ima dva polnojarmenika "Esterrer" 56 HD, eno "Brento" in cepilke. Zanimivo je, da imajo za obiskovalce v žagi zgrajeno posebno ploščad, iz katere se od zgoraj lepo vidi ves potek dela na žagi. Ker je mehanizacija, kot že omenjeno popolna, je pri vseh zgoraj navedenih in ostalih pomožnih strojih zaposlenih samo 9 ljudi z mojstrom vred. Žagajo letno cca 60.000 m³ hlodovine v eni izmeni. Vse odpadke: žamanje, krajnike in kratice razsekajo v sekalnem stroju in skupno z žagovino stiskajo v brikete, katere prodajajo za kurjavo. Ker pa imajo ves transport žaganega lesa zaradi neprimerne prostora urejen še po starem načinu z vagoneti in skladanje v kope ročno, je poraba časa na m³ precej visoka, saj skupno zaposlujejo 120 ljudi.

V kraju Wisenau smo obiskali žago "HESPA-DOMANE". Krlišče je zelo dobro urejeno, z vodnimi bazeni in visokim transporterjem za sortiranje. Žaga sama je za njihove pojme že zastarela, ker z istimi stroji obratuje od leta 1955, t.j. 10 let. Ker so se ti stroji že amortizirali jih bodo v naslednjem letu zamenjali z novimi modernjšimi. Skladišče žaganega lesa je urejeno na isti način kot naše. Imajo dva stranska viličarja "Irion" in delno tudi zgrajene stalne strehe. Edino tukaj čelijo deske šele pred odpremo, na vseh ostalih žagah pa čelijo hlode že pred sortiranjem.

Ta firma ima cca 17.000 ha lastnih gozdov in žaga izključno samo svoj les in sicer cca 60.000 m³ letno.

Eden najbolj zanimivih obratov je bila žaga "OFFNER" v Wolfabergu. Nima nobenega polnojarmenika, pač pa ima "Brento" in cepilke, ki sta obe francoske izdelave. Ima te prednosti, da hlodovine ni treba sortirati, ker "Brenta" žaga vse hlode od 14 cm premera naprej. Vse delo je popolnoma mehanizirano. V eni izmeni razžagajo cca 42 m³ hlodov, zaposlenih pa je vseh skupaj samo 9 ljudi. Povprečni premer hlodovine je 27 cm, pomik hloda na "Brenti" pa je 1 m na sekundo, kar je za naše pojme skoraj neverjetno. Posebna zanimivost pri tej "Brenti" je to, da ima pred listom montirano majhno krožno žago, ki točno po liniji žaganja vreže na zgornji strani hloda približno 1 cm globok urez. S tem je doseženo to, da list "Brente" ne pride v dotik s peskom, blatom in ostalo umazanijo, kar zelo poveča vzdržljivost lista.

Na vseh žagah uporabljajo jarmeniške liste z dvostranskim nazobljenjem, delitvijo 22 mm in debeline 1,8, ponekod tudi 1,6. Ker imajo vsi polnojarmeniki velike pomike, cca 8 m na minuto, razperjajo žage precej močno in sicer od 0,6 do 0,9 mm na eno stran. Zobje žag za "Brente" in cepilke so povsod tlačeni.

Povsod, razen na obratu "OFFNER" hlode pred vhomom v žago perejo, bodisi s pomočjo črpalke in pralnih obročev ali pa v bazenih.

Vse odpadke: robljence, krajnike in manjše kratice povsod razsekajo v sekalnih strojih in jih razen na obratu "SCHWARZENBERG" sproti s kasoni odvažajo v bližnje tovarne celuloze.

Ves dovoz hlo dovine se vrši v glavnem z kamioni, ki imajo vsi montirana hidravlična dvigala.

Med posameznimi podjetji obstoja ostra in neusmiljena konkurenca, in vsak želi z čimmanjšim vlaganjem doseči čimvečji dobiček. Kot primer navajam izjavo zastopnika firme "HESPA-DOMANE", ki je izjavil, da morajo z montažo novih strojev doseči čas 1,5 ure na m³ hlo dovine, če hočejo uspešno konkurirati ostalim.

Vsi obrati delajo večinoma v eni izmeni z deljenim delovnim časom, od 7 - 12 in od 13 - 17 ure, t.j. 9 ur ali 45 ur tedensko. Odmore niso plačani, sobota pa je prosta.

V vseh žagah katere smo videli, žagajo izključno samo iglavce in škoda, da nismo imeli prilike videti žage za predelavo bukovine, oziroma listavcev.

Če ob zaključku primerjamo porabo časa na avstrijskih žagah z našimi, kjer je na primer v Limbušu pri Mariboru cca 4,5 ure na m³ do 10 ur in več na ostalih žagah, vidimo, da je na tem področju še dosti dela preden se bomo lahko uspešno vključili v mednarodno konkurenco.

Franc Štebe

MESTO DELOVNEGA VARSTVA V NOVI ZAKONODAJI - nadaljevanje

V našem nadaljnjem obravnavanju nove varstvene zakonodaje moramo razčleniti še nekatera načela, ki jih določa zvezni temeljni zakon o varstvu pri delu, ki med drugim:

- razčlenjuje in obravnava ustavne principe glede podrobno določenih nalog vseh faktorjev in institucij, ki že delujejo na področju varstva in tistih, ki se morajo še vključiti na reševanje delovne varstvene problematike;
- zajema vsebino in obseg varstva pri delu s predvidenimi varstvenimi ukrepi, ki jih moramo upoštevati, še predno je določeni objekt ali delovno sredstvo dano v promet, prodajo in uporabo;
- predvidel postopek za uveljavljanje pravic delovnega človeka v zvezi z varstvom pri delu;
- določil temeljne naloge delovnih organizacij in delavcev, ter

določil temelje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja ljudi na delu iz tvarine varstva pri delu;

- določil regulativni varstveni sistem kot v splošnem tudi vlogo državnih organov v urejanju varstvenih ukrepov, v organizaciji nadzorstva in v izrekanju kazni zaradi kršitve predpisov s tega področja;
- dosledno izrazil nujnost čim hitrejša, popolna in zavestna pridružitve varstva pri delu v ekonomiko.

V smislu novega zakona obsega varstvo pri delu vse ukrepe in sredstva, s katerimi se ustvarjajo varni delovni pogoji. Tu zakon navaja sodobne tehnične, zdravstvene, socialne in druge ukrepe, s katerimi se preprečuje ter odpravljajo vzroki in izvori poškodb, poklicnih in ostalih obolenj v zvezi z delom.

S tem daje zakon ves povdarek na preventivne varstvene ukrepe, ki jih je treba dosledno in pravočasno tudi izvajati, da bi tako pravočasno preprečili vzroke poškodb in obolenj.

Temeljni zakon o varstvu pri delu prinaša posebno zahtevo, da je treba z organizacijo in pospeševanjem produkcijskega ter tehnološkega procesa kot dela na sploh, vzporedno reševati in pospeševati tudi varstvo pri delu. S tem je varstvo pri delu sestavni vzporedni del delovnega procesa in prav tako tudi sestavni del celotne aktivnosti delavcev v delovni organizaciji.

Za vse večji napredek varstva članov delovne skupnosti daje zakon, delovni organizaciji vso možnost in zakonito osnovo, da vzporedno z razvojem delovnega procesa lahko poleg obveznega izvajanja varnostnih ukrepov koristi sodobne znanstvene dosežke in koristi tudi druge popolnejše varnostne posege.

Zakon nalaga organizaciji dolžnost, da tudi spremlja, proučuje in izkoristi svoje in izkušnje drugih, da bi na ta način zagotovila nemoteno delo, brez nevarnosti za življenje in zdravje zaposlenih.

V določbah 8. člena zakona je podana zahteva tako imenovanih predhodnih varstvenih ukrepov in merjenja delovnih pogojev, kar se nanaša na zadostitev osnovnih normativov pri novogradnji ali adaptaciji objektov, delovnega procesa, priprav, strojev in druge opreme za delo ter na opremo za osebno varstvo pri delu. S tem zakon prepoveduje prodajo, porajanje oz. dajanje na uporabo strojev in naprav, ki niso opremljeni z ustreznimi varstvenimi napravami. To določilo velja tudi za uvoz strojev in druge opreme.

Organizacija kot proizvajalec ali uporabnik zgradb, strojev, naprav in priprav ter osebnih zaščitnih sredstev je dolžna že pred uporabo teh sredstev za delo, pridobiti dovoljenje (atest) od pristojnega in pooblaščenih organih določenega strokovnega zavoda ali institucije.

Nadaljevanje prihodnjič!

A. A.

LETNI DOPUSTI PRIHODNJE LETO

Zakon o delovnih razmerjih, ki je veljal do aprila letošnjega leta, je določal, da imajo delavci pravico koristiti letni dopust glede na delovno dobo. Določal je lestvico, po kateri pripada delavcu do 5 let delovne dobe 12 delovnih dni letnega dopusta, delavcu, ki ima delovne dobe več kakor 5 let, toda manj kakor 15 let 18 delovnih dni, delavcu, ki ima več kakor 15 let delovne dobe, toda manj kakor 25 let - 24 delovnih dni, delavcem pa, ki imajo več kakor 25 let delovne dobe pripada 30 delovnih dni letnega dopusta.

Najnižja meja 12 delovnih dni je bila s sprejetjem nove ustave povečana na 14 delovnih dni, predpisi pa so priporočali naj dobijo delavci, ki delajo v posebnih pogojih ali živijo v težkih socialnih razmerah še po nekaj dni letnega dopusta, razen tistega, ki jim pripada glede na delovno dobo. Gornja meja je bila postavljena na 30 delovnih dni.

Temeljni zakon o delovnih razmerjih, ki je stopil v veljavo z 8. aprilom 1965 je opustil lestvico o višini letnega dopusta glede na delovno dobo. Obdržal je le določilo, da morajo imeti delavci najmanj 14 dni, toda ne več kakor 30 delovnih dni letnega dopusta. Za tiste, ki delajo v izredno težkih pogojih pa je določil najdaljši letni dopust do 60 delovnih dni. Zakon je tudi opustil lestvico, ki je določevala višino letnega dopusta za mlade delavce stare manj kakor 18 let ter postavil, da ga morajo imeti najmanj 21 delovnih dni.

S tem, da ni v predpisih določeno v kakšni višini ima kdo letni dopust pa je pri odločanju o letnem dopustu nastala nova situacija. Zakon sam narekuje delovnim organizacijam, da naj s svojimi akti predpišejo kriterije za določitev višine letnega dopusta, obenem pa priporoča kaj naj se za odmero dopustov predvsem upošteva. Upošteva naj se: teža dela, zahtevnost dela, vpliv dela in delovne okolice na delavca, telesno in duševno napetost pri delu, delovno dobo, uspehe pri delu in posebne socialne razmere delavca. Delovna doba, ki je bila sedaj edino merilo za določitev višine letnega dopusta jo je torej zakon potisnil v ozadje in tako spremenil stališče do kriterijev za določitev višine letnega dopusta. Predpis postavlja na prvo mesto delovne pogoje po katerih naj bo višina letnega dopusta odvisna predvsem od delavčeve obremenitve na delovnem mestu.

Še to leto bomo morali sprejeti sklepe o določanju letnega dopusta. V določilih bo verjetno postavljen za najvažnejši kriterij zahtevnost delovnega mesta.

Morda bo obveljala zamisel, da bo višina dopusta določena tako, da bo 16 delovnih dni, ki jih še ostane od 30 delovnih dni, če upoštevamo, da 14 delovnih dni mora imeti vsak delavec razdeljenih na tri dele. Do 6 delovnih dni bo letni dopust odvisen glede

na pogoje na delovnem mestu, do 6 dni na skupno delovno dobo, ostale 4 pa za posebne socialne primere kot: matere z majhnimi otroki, invalidi in podobno. V teh štirih dneh bi bili morda vključeni tudi udeleženci NOV.

PISMO IZPOD KANGBAČENA (7902 metrov)

Član Himalajske odprave in naš sodelavec tov. Metod HUMAR nam je poslal pismo datirano z 14/9-1965, ki smo ga nedavno prejeli in ga v celoti objavljamo.

Tov. HUMAR piše:

"Že več kot mesec dni se klatim po Aziji in mislim, da je že čas, da se spomnim tudi na tiste, ki so mi omogočili, da se udeležim ekspedicije na Himalajo.

Ne vem o čem naj pišem, kajti bilo je že toliko doživetij, da bi jim težko sledila filmska kamera. Krona vsega pa je Himalaja, saj smo potrebovali 19 dni, da smo ji prodrli v srce. Ni nas motila vročina in vlaga v Indiji, ne deževje in blato po ozkih med riževimi polji zgrajenimi potmi, niti vsakodnevno vzpenjanje in spuščanje po gorskih grebenih. Vse to smo lahko prenašali, ker smo si želeli le eno in to priti pod še ne preplezano deviško goro Kangbačen. Sedaj smo tu. Odlično opremljeni, kondicijsko pripravljani, z nami pa so tudi dobre šerpe. Samo na vrh še moramo priti, ta pa je oddaljen od nas še 3.000 m nadmorske višine, lep obsončni svetlobi ter temen v viharju.

3.000 m relacije Duplica - Kamnik ni nič, toda 3.000 m nadmorske višine, to ni malenkost. Tu je vse drugače, boli nas glava, loteva se nas omotica, skratka pogoji so izredno težki.

Kadar je sonce, je na ledeniku neznosno vroče, čim pa sonce zaide pritisne tak mraz, da nas samo puhasta obleka rešuje pred polomom. Poleg tega gora skriva v sebi še kopico skrivnosti, za katere niti ne vemo.

Do sedaj smo prišli šele 5.400 metrov visoko (Tabor I). Jutri pa greva s Tonetom postaviti "Tabor II" v višini 6.000 m.

Naporov je tu toliko, da včasih skoraj obupamo. Kljub temu pa upam, da nam bo s pomočjo žive lestve uspelo priti do cilja.

Celotnemu kolektivu pošiljam iskrene pozdrave

Metod HUMAR".

PRIPIS UREDNIŠTVA:

Med tem se je Himalajska odprava že vrnila. Cilj - osvojitve gore Kangbačen ni uspel.

Kljub temu pa se je tov. Metod HUMAR povzpел na koto 7535 m ter mu ob tej priliki iskreno čestitamo.